

«Mort ad Andeer»

Dus matatschs tgatan egn satgcadoss aagl Ragn davains Andeer. Quel cuntegna atgnameing l'antier'istorgia digl tearz roman criminal da Rita Juon da Masagn, igl qual e cumaprieu dacurt.

BARTOLOME TSCHARNER/FMR

Rita Juon e betga quella ca fa grànds plans avànt c'antschever a scriver. Igl sieus sul agid e la sia rimnada da notiztgas sen numerus zedelegns, co ella tradescha an egn raschiens. Mo igl e tutaveia betg ascheia, ca quels secrets rivan igls egn trànter igls oters ad ascheia sadat alura l'acziùn digl cudesch pletost a la casuala. Rita Juon à egn grànd anschegn da mena pearder la survesta sur da la sias numerusas istorgias paralelas c'ella antratscha cun d'ùn admirabel la finala ad egn'istorgia cumplexiva: Igl para, sco sch'ella prandess egn tozel zugls par far egn tar-schola landeror. Igl zugls cunsistan da tàntas scenas ca raquantan la veta, igls fatgs ad igls partratgs da las parsünas ca giojan egn rola aagl roman.

Diferaints fils da las istorgias

Rita Juon à ear egn fegn sensori dad adigna catar igl mumaìnt adato par concluder egn scena, par c'igl fetschi cuvedas da leger la proxima a forza ànc egn, par alura puspe vagnir a saver, co la scena dad avànt cuntinueschi. Da quella maniera à ella cumponieu egn cudesch da bundànt tschient scenas ca samidan l'egna suainter l'otra sco la bischa. Quegl e egn tecnica da scriver captivànta. «Mo jou safetsch pocs paziers parveia da tenica da scriver», scuntergi duna Rita. «Las scenas corespondan aagl diferaints fils da las istorgias digls protagonistas a tutas en basignevlas, parquegl c'igls liacs digl raquent midan trasor.» Quellas midadas anetgas a cuntinuadas caracteriseschan oramai la moda a maniera da scriver da Rita Juon. Natiralmieing ca la spearta suzes-

siùn da las scenas fa c'igl cudesch davainta currevel a fa marviglius da ligger anavànt, parquegl c'ign less adigna puspe vagnir a saver la cuntinuaziùn a surtut, co l'istorgia schegni, a tgi ca se-igi igl malfatschaint.

Egna disgratzga planisada?

Mo tant dastg'ign tradir, igls malfatschaints en quest'cada atgnameing tgàns. Natiralmieing ca quels ànc egn patrùn, mo igl patrùn s'ampo da nut ca la parsüna ca satgata gest sen la pünt davains Andeer à egn tala tema da tgàns nurser tudestgs, c'ella sasfira perveia digls giaps sfarfats ad igls daints gits. Egn casualitad tutga, pudess ign crer. Mo igl fatg c'igl patrùn sacumbregia betga par la disgratzgeada, a curt sessur s'absainta ear ànc egn avdànta ca steva cun sieus cumpogn, egn renumo sculptur talian, an la Tgea Rosales, lascha schminar, c'igl satraci d'egna disgratzga planisada. An la ramur digl flem, nign ca bada tgàns a giapar, ad ascheia resta la disgratzgeada nunschiverta, cunzund parquegl c'igl à ear ànc do auas gràndas c'à curvato la bara cun belma a runo igl sacadoss gio' pigl litg digl Ragn, noua ca lez e vagnieu cato digls matatschs manzunos ca levàn atgnameing me ir a lavar òr. Natiralmieing c'i en stos interessos digl cuntegn digl satgcadoss.

La difficultusa tscheartga

Mo igl satgcadoss cuntaneva me egn bursa cun 150 fràncs a sainza num ni adressa digl possessur ad egn cuverta ple grànda c'interessava betga propi igls matatschs. Igl daners àni investieu tut a la meta par cumprar egn veritabel indrez da lavar òr, quegl c'à lavanto da disfidànta digls geniturs c'en la finala vagnieu a

Rita Juon cuagl sieus tearz roman criminal c'e spir misteris a ca capetan trànter Andeer a l'Africa digl Sid.

FOTO BARTOLOME TSCHARNER

saver igl origin digls daners. Alura cumpara la polizeia – cuagl madem persunal sco gea an tschels dus cudeschs. Mo igl gis gartegia betga da ni d'identifizgear

la disgratzgeada ni da fastisar igl malfatschaint. Els en pletost fatschandos cun cadipgear l'egn l'orer. Me parquegl c'egn ustier a catschadur sidadrican veva pears

igl contact cun la sia duna, c'eara an vacanzas an Europa, ànc igls fastigs la finala mano an Svizra ad aagl conto da banca aagl Prinzipadi da Lichtenstein.

A tutaneing a davanto Andeer, surtut la Tgea Rosales, igl epizenter da l'istorgia spir misteris c'en la finala restos misteris aagl polizists. Els ànc betga cato adavur, co meter an guila igls diferaints fils. Evidaint, ca que fatg à caschuno, c'igls avdànts d'Andeer ànc antschiet a far atgnas ponderaziùns par catar raspostas pigls motivs misterius da la mort da la Sidafricana a par las raschuns, c'igls cunsadaints da la Tgea Rosales, strusch cunaschaints aagl indigens, earan svanieus surtura.

Amparada aviarta

Igl «criminalists» d'Andeer, surtut igl pot, la sia tata ad igls giasts a la mesa canorta da l'ustreia Crusch Alva rivan tuts ad atgnas conclusiùns. Me la polizeia e betga buna da cumbinar igls fatgs digl cass, da maniera c'ear las ligidras ad igls ligiders dastgan far sez quegl – ad els gartegi gl sainza dubi d'eruir igls motivs da la disgratzga capitada sen la pünt davains Andeer. Sch'igls culpevels vignan alura ànc mess a f'earm, leza la sula l'amparada ca resta aviarta.

Quegl e propi egn stupenta ideia da Rita Juon, c'ella surlascha aagl lecturs digl sieus tearz roman criminal d'unir igls fils digl malfatg. Ear quegl e egn element gartegau ca dat tensiùn aagl cudesch a fa cuspir da liger el, ad ign e alura tut losch d'easser egn da quels c'àn schlieu igls misteris.

Igl 8 d'october preschainta l'autura Rita Juon igl seas tearz roman criminal la sera a las 20.00 sen la plazza da scola a Masagn.